

"Gezegend, wie op de HEER vertrouwt, wiens toeverlaat de HEER is. Hij is als een boom, geplant aan het water, zijn wortels reiken tot in de rivier. Hij merkt de komst van de hitte niet op, zijn bladeren blijven altijd groen. Tijden van droogte deren hem niet, steeds weer draagt hij vrucht.

Niets is zo onbetrouwbaar als het hart, onverbeterlijk is het, wie zal het kennen? Ik, de HEER, ben het, die het hart doorgrondt, die nieren toetst, die ieder naar zijn levenswandel beloont, aan ieder geeft wat hij verdient."

Lieve mensen, ik koos deze woorden, omdat ik een aantal keren de afgelopen maanden artikelen tegenkwam die eigenlijk een beetje in gingen tegen de cultuur, tegen de tijdgeest waarin wij nu leven. De tijdgeest van ..... , u kent dat misschien wel?

Ik weet niet of u op 'social media' zit? Dat mensen dan zo'n fotootje maken en dan zeggen ze vaak: Volg je hart. Volg je hart, want dat klopt; zie dat nog maar als een (soort van) leuke woordspeling. "Volg je hart, want dat klopt." Het is eigenlijk een opmerking waarin de ik heel erg centraal staat. En dat zie je steeds vaker gebeuren, of dat is altijd aan de gang. Maar toen las ik een interview van Esther van Fenema, psychiater, in het Nederlands Dagblad. Een gelovige, diepgelovige vrouw. En in dat interview zei ze dat sinds de mens, in groten getale, in onze tijd en cultuur, God heeft 'weggedaan' hij eigenlijk zichzelf op Zijn plek heeft neergezet. Daardoor is er

ook een armoede gekomen, want, zo zegt Esther van Fenema, de mens wilde de plek van God innemen en achteraf blijkt dat we dat helemaal niet kunnen.

En ik koppel dat dan toch een beetje aan die telkens herhaalde uitspraak: *Volg je hart, want dat klopt*, alsof daar al het goede in zit. En we horen vandaag Jeremia al in de oudheid iets heel anders zeggen. Jeremia zegt: "*Niets is zo onbetrouwbaar als het hart*".

Dat is bijzonder, hè?

Niets is zo onbetrouwbaar, zoals een psycholoog een keer schreef, als het geheugen. Mensen kunnen elementen uit het verleden, kleine dingen, eruit weghalen, vergroten, verdraaien, terwijl ze dat vaak niet eens in de gaten hebben. Jezus zegt het zelf ook.

De mens wordt niet onrein door wat er van buitenaf allemaal op hem afkomt. Dat lezen we in Marcus 7. Nee, *de mens is onrein of wordt onrein van wat uit het hart komt.*

'Het hart,' zegt Jezus, 'is bezoedeld.' Mooi woord eigenlijk, hè? *Bezoedelen*, wie gebruikt dat nog?

Maar vanuit het hart wordt de mens eigenlijk bezoedeld.

Bijzonder dat juist in de Schrift al dat soort tegenbewegingen zichtbaar zijn. Dat maakt het ook spannend, want we leven natuurlijk toch in een tijdgeest waarin het persoonlijke en het individuele zo sterk gegroeid zijn. En als je in een tijd leeft waarin het individualisme zo gegroeid is, ontcom je er niet aan dat ook de persoonlijke ge-

voelens en emoties als het allerbelangrijkste gezien worden en dat kunnen we ook om ons heen waarnemen. Wanneer je met elkaar een gesprek hebt en één van hen raakt daarin geëmotioneerd, dan is het eigenlijk het einde van het gesprek.

Alle persoonlijke emoties, 'vrijheden' en gevoelens moeten als een soort van Gouden Kalf worden gerespecteerd.

'Geloof in jezelf' is ook zo'n uitdrukking. Maar ook daar gaat Jezus eigenlijk tegenin. Jezus zegt: *Vertrouw op God, vertrouw op mij. Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand komt tot de Vader, zegt hij, dan door Mij.*

Ja, ik zeg het niet hoor. Ik bedoel: het is de HEER zelf die dat zegt.

Maar dat schuurt. Dat schuurt in deze tijd.

'Haal eruit wat erin zit?'

Ook zo'n opmerking, "Haal eruit wat erin zit". Dat wordt al tegen kleine kinderen gezegd en wij ons maar afvragen hoe het toch komt dat kinderen al zo jong in de stress raken en met burn-outs terecht komen, Haal eruit wat erin zit.

Ik werk in het mooie Groene Hart van Zuid-Holland en ik woon zelf in het dorpje Langeraar. Dat ligt bij Ter Aar, bij Nieuwkoop. En de directeur van de basisschool naast onze kerk, zei tegen mij, nog niet zo lang geleden, dat er al één ouder geweest was, die met advocaten had gedreigd als het kind een te laag schooladvies zou krijgen.

Haal eruit wat erin zit? Je moet je best doen en rekenen op bijlessen als het niet lukt?

En wat zegt Jezus? In Markus 8.

"Wat baat het je als je de hele wereld zou winnen, maar jezelf zou verliezen?"

Volg je eigen waarheid. Is ook zo'n ik-gerichte opmerking. Volg je eigen waarheid? Maar wat horen we Jezus zeggen?

"Wanneer u bij mijn woord blijft, bent u werkelijk mijn leerling. U zult de waarheid

kennen en de waarheid zal u bevrijden."

Het mooie en het boeiende van het geloof in God? En van het volgen van Jezus? En van het horen van de oude profeten? Dat is dat ze heel veel wijsheid met zich meedragen.

Dat we ontdekken dat we als mens misschien een toontje lager moeten zingen, als het gaat om onszelf. Zoals de overleden emeritus paus Benedictus het in een van zijn kersttoespraken zei: *"Het autonomie-denken van de mens is eigenlijk een afgods-denken, want de mens is namelijk van nature helemaal niet autonoom. Dat is een farce. De mens is van nature een heteronoom wezen, altijd in verbondenheid met anderen en met God. Daarvoor leven we.*

Dat vatten we samen in dat prachtige dubbelgebod dat Jezus geeft als hem gevraagd wordt: *'Wat is het belangrijkste in het leven? Hoe kan ik het eeuwige leven verkrijgen?'*

En dan zegt Jezus: *Eén ding is maar belangrijk.* En dat splitst hij in twee elementen: **God liefhebben met hart en ziel, met al je kracht en verstand. En je naasten liefhebben gelijk jezelf.**

Als we dat goed horen, dan vallen twee dingen ons op. Het gaat om het liefhebben. Van je naasten en van God.

En het gaat in het leven om de ander *met de hoofdletter* en met *de kleine letter*.

Daarvoor leef je. Dat geeft het leven een ware betekenis. Daarmee mag je groeien in het leven.

Volg je hart, want dat klopt, zeggen we vaak.

Ik zal op mijn beurt zeggen: **Volg je hart, maar luister vooral naar wat God je te zeggen heeft.**

En als ik het seculier moet zeggen?

Volg je hart, maar gebruik ook vooral je verstand. Amen